

Repliek van de auteurs

Joop van der Horst & Freek Van de Velde

Wij voelen ons vereerd dat zo veel van de collega's ons artikel serieus bestudeerd hebben en de moeite genomen hun eigen gedachten over de kwestie op papier te zetten. Wij willen hen daar allemaal hartelijk voor bedanken.

Het is in kort bestek niet goed mogelijk om met enige diepgang in te gaan op deze dertien reacties. Met een of twee alinea's voor iedere reactie zouden we de auteurs en hun ideeën beslist te kort doen. En eerlijk gezegd onszelf allicht ook. Daarom zullen we afzien van een antwoord per bijdrage. De lezer die de gehele reeks leest, kan voor zichzelf oordelen.

Liever maken we van de gelegenheid gebruik enkele punten die misschien onderbelicht gebleven zijn in ons artikel, hier nog wat te verduidelijken. Het zijn er vijf.

Eerst en vooral moge duidelijk zijn, en we willen dat hier onderstrepen, dat wij de neergang van de taalwetenschap als aparte discipline volstrekt niet wijten aan een gebrek aan intelligentie, ijver of creativiteit bij de collega's. Ook schort het niet aan mogelijke nieuwe en interessante invalshoeken en onderzoeksvragen. Wel integendeel menen wij dat de bedoelde neergang plaatsvindt *ondanks* het vele boeiende werk dat gedaan is en gedaan wordt, en *ondanks* de vele perspectieven die er inderdaad zijn. Bijna alle bijdragen die interessant werk of intrigerende nieuwe onderzoeksvelden noemen, hebben gelijk met wat ze zeggen. Maar het punt is dat (ons inziens) *desondanks* de taalwetenschap bergafwaarts gaat.

Een tweede punt dat misschien beter in de verf gezet kan worden, is dat wij niet denken in ontwikkelingen van vijf of tien of twintig jaar (zoals sommigen van de bijdragen lijken te denken), maar in grotere curven: veeleer aan een halve of hele eeuw. Misschien zelfs nog wel langer.

Nauw verbonden hiermee is het punt dat wij welbewust niet diep ingaan op de oorzaak of de oorzaken van de door ons geziene ontwikkeling. Ten eerste omdat te vroeg denken over oorzaken en verklaringen allicht het vaststellen van feiten voor de voeten loopt. Zolang over de feiten nog zoveel discussie mogelijk is als hier nu wel blijkt, is het beslist prematuur om diep in te gaan op oorzaken en verklaringen. Als die überhaupt al bevredigend te vinden zijn. Daarom ook: hooguit willen we wel veronderstellen dat deze kant van de zaak uiterst complex is en het domein van de taalwetenschap ver overstijgt, en dat we die kwestie daarom beter voorlopig laten

rusten. Zou men over oorzaken willen filosoferen, dan moet veeleer gedacht worden aan een samenleving, een cultuur, de wetenschap in het algemeen, waar de belangstelling voor taal en taalwetenschap verflauwt.

In de vierde plaats valt op dat eigenlijk alle reacties ‘binnen’ de taalwetenschap blijven. Enfin, misschien ook wel doordat ook wijzelf de focus ‘binnen’ de taalwetenschap legden. Daardoor lijkt het nu een discussie door en voor taalwetenschappers te worden. Beter ware het geweest (maar toegegeven: ook wel door onze eigen insteek) als beoordelaars van andere, ver en minder ver verwijderde disciplines aan de discussie zouden deelnemen. Dus niet alleen: hoe kijkt de taalwetenschap tegen zichzelf aan; maar ook, en waarschijnlijk relevanter: hoe wordt van buitenaf naar de taalwetenschap gekeken? Heel wat wetenschappen kunnen bogen op grote, ja immense vorderingen in de voorbije halve eeuw of daaromtrent. Denk aan de microbiologie, aan de astrofysica, aan de meeste medische specialismen, de deeltjesfysica, de genetica, het onderzoek van diergedrag of *artificial intelligence*. Om slechts enkele voorbeelden te geven. De vraag zal moeten zijn: niet of taalkundigen zelf vinden dat ze goed werk doen, maar of de wereld, de samenleving, het geheel van wetenschappen dat ook zo vindt. Wij vrezen dat op dit toneel de taalwetenschap van de voorbije halve eeuw niet heel veel indruk maakt.

In de vijfde plaats: nergens hebben wij gezegd dat de door ons gesignaleerde neergang van de taalwetenschap als aparte discipline (c.q. in interdisciplinair verband), rampzalig is, of zelfs maar betreurenswaardig. Laat staan dat ‘er wat aan gedaan moet worden’. Wij hebben gepoogd de ontwikkeling zo objectief mogelijk te bezien. Dat is in ieder geval zonder een waardeoordeel te hechten aan de gang van zaken. Waar de een van verlies zal spreken, kan een ander de nadruk leggen op de nieuwe kansen die een herverkaveling van wetenschappelijke aandachtsgebieden kan bieden.

Kijken we diep in ons hart (maar daar zijn we beslist nogal subjectief), dan neigen wij zelf eerder naar het tweede dan naar het eerste.